

Mødet den 19. Februar 1920.

(For lukkede Døre.)

Fraværende: Møller, Olesen, Vald. Petersen og Simonsen.

1. (J. Nr. 130—1919) Indstilling fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om **Udstedelse af Deklaration i Anledning af Fremføring af Højspændingsledninger for Aktieselskabet »Gudenaa-centralen« over Kommunens Markjorder.**

Bech oplyste, at Hoved-Transformatorstationen skulde ligge indenfor Kommunens Grænser, og der skulde Højspændingsledninger over en Del af Kommunens Jorder. Elektricitetskommissionen havde i saadanne Tilfælde Ekspropriationsret; men det var altid bedst at ordne Sagen ved Overenskomst, og ifølge denne kunde det næppe komme til at genere ved eventuel Bebyggelse. Taleren anbefalede at tiltræde den foreliggende Deklaration.

Indstillingen vedtoges.

2. (J. Nr. 25¹⁷—1919). **Andragende fra Restauratør Schmidt, »Brammers Café«, om Tilladelse til at holde sine Lokaler aabne til Kl. 1 Nat to Gange om Ugen.**

Formanden meddelte, at Bevillingsnævnet med 3 Stemmer mod 2 havde nægtet at anbefale Andragendet, idet Flertallet holdt paa, at Beværtiden burde indskrænkes mest muligt. Sandsyn-

ligvis fik man snart en Lov, der paabød yderligere Indskrænkninger.

Kunde ikke bevilges.

3. (J. Nr. 692—1919). Skrivelse fra Indenrigsministeriet angaaende en **Besværing over, at Hjælpekassen ikke yder tilstrækkelig Hjælp i et givet Tilfælde.**

Formanden henviste til en foreliggende Erklæring fra Hjælpekassen, hvoraf fremgik, at Klagen angik Syerske J. Christensen, Montanagade Nr. 46. Hun havde i de sidste 3 Aar faaet 40—50 Kr. maanedlig, og Hjælpekassen mente ikke, hun var helt uarbejdsdygtig. Taleren anbefalede at slutte sig til Hjælpekassens Erklæring.

Kjeld Sørensen sluttede sig hertil. Klagen maatte kaldes ubegrundet, for vedkommende var kun ca. 30 Aar og maatte kunne tjene noget selv.

Marthin Pedersen henviste til, at der for kort Tid siden i Byraadet blev fremsat en Udtalelse om, at Hjælpekassen havde administreret udover, hvad der var forsvarligt. Naar man nu her var enig om at følge Hjælpekassens Administration, talte det tilstrækkelig tydeligt om, at den nævnte Udtalelse ikke var ganske velbegrundet.

Formanden kunde aldeles ikke tage imod nogen Reprimande af det ærede Medlem, men skulde ikke komme ind paa noget Forsvar, da Partiet vilde være daarlig tjent dermed.

N. Joh. Laursen vilde til Marthin Pedersen sige, at Udtalelserne ved det foregaaende Møde angaaende Hjælpekassens Administration aldeles ikke behøvede at staa i Modstrid med det, der skete nu.

Marthin Pedersen henholdt sig til sine tidligere Udtalelser ved nævnte Møde og spurgte,

om Pastor Laursen mente, der var ydet for meget i det foreliggende Tilfælde.

N. J o h. L a u r s e n kunde selvfølgelig ikke svare herpaa, da han ikke kendte Spor til vedkommendes Forhold.

B r a m m e r spurgte, om det var Meningen med Hjælpekassens Virksomhed at give permanente Understøttelser gennem flere Aar.

K j e l d S ø r e n s e n svarede hertil, at det egentlig ikke var Meningen; men det havde ikke været let at undgaa under den vanskelige Periode i de sidste Aar. Naar man kom ind i mere normale Forhold, kom Hjælpekassen vel nok bort derfra. Muligvis havde vedkommende faaet Understøttelsen i Henhold til Dyrtidslovene; det var i hvert Fald det naturligste, idet Staten saa kom til at betale en Del deraf.

Hjælpekassens Erklæring tiltraadtes, idet Besværingen findes ubegrundet.

4. (J. Nr. 24¹²—1919). Andragende fra C. E. Petersen om **Fuldmyndighedsbevilling.**

Kunde ikke anbefales.

5. (J. Nr. 18¹³—1919). Andragende fra Enke M. Rasmussen om **Fritagelse for Hundeafgift.**

Bevilgedes.

6. (J. Nr. 17²¹—1919). Andragende fra Skræder P. Petersen om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Bevilgedes.

7. (J. Nr. 224—1919). **Meddelelse fra Formanden angaaende Kommunens økonomiske Stilling.**

F o r m a n d e n meddelte, at han havde haft en Samtale med Direktør Andersen ved Privatbanken angaaende Kommunens økonomiske Forhold og derefter havde Taleren modtaget følgende Skrivelse fra Banken:

»I Anledning af behagelig Samtale i Gaar mellem Dem og vor Direktør Andersen bekræfter vi gerne denne Samtales Resultat, nemlig at Banken under Forudsætning af at normale Tilstande ikke lægger Hindringer i Vejen, fremdeles mener at kunne paatage sig Aarhus Kommunes daglige Financiering, idet Hr. Borgmesteren paa Byraadets Vegne kunde tilsige Banken, at det nuværende Byraad er fast besluttet paa, at Kommunens fremtidige Dispositioner baseres paa, at der skaffes Balance mellem Indtægter og Udgifter.»

Ved den nævnte Samtale havde Taleren givet udførlige Oplysninger om Kommunens finansielle Forhold, om hvorledes Stillingen havde været for indtil 3 Aar siden, da man havde opsparet ca. 800000 Kr. af Kassebeholdningen; men dette Beløb var forbrugt i de sidste Par Aar, og desuden var Budgettet overskredet med 2213500 Kr. For at faa delvis Dækning for dette Underskud havde man udskrevet det 5. Kvartals Skat, der vilde indbringe ca. 1200000 Kr. Desuden havde Taleren maattet oplyse Direktøren om, at man for indeværende Aar sikkert maatte regne med at have forbrugt henved 2 Mill. Kr. udover det budgetterede Beløb. Men dette havde intet Byraad kunnet undgaa, idet f. Eks. Lønningerne havde maattet forhøjes gentagne Gange, hvilket beløb sig til ca. 1 Mill. Kr. Direktøren var klar over, at man ikke havde kunnet undgaa disse Udgifter, men paa den anden Side maatte Byraadet forstaa, at Banken ikke kunde ofre sine Kapitaler udelukkende paa Aarhus By, og han ønskede derfor at vide noget om, hvorledes man havde tænkt at ville disponere i Fremtiden. Taleren havde saa henvist til Byraadets Forhandlinger i den sidste

Tid, hvoraf fremgik, at intet blev bevilget af Laanemidler, men at alt skulde tages paa Budgettet, og Byraadet var til Sinds at bringe Formuen op igen, hvilket jo ogsaa fremgik af Beslutningen om det 5. Kvartals Skat. Det lod til, at Direktøren var tilfreds med disse Oplysninger, hvis blot Raadet var enigt derom. Taleren betonedes derfor, at det var en Nødvendighed at holde Udgifterne indenfor Budgettets Rammer, ja endda søge at bringe Formuen op igen. I de sidste 3 Aar havde der været et Forbrug af Laanemidler paa 3328500 Kr. Nu var Spørgsmaalet derfor, hvor meget man turde lægge paa Budgetterne, og hvor mange Aar der skulde beregnes for at faa disse Penge ind igen. Taleren kunde derfor ønske at høre Medlemmerne udtale sig om disse Forhold og særlig om, i hvilket Tempo man ønskede at skaffe Pengene til Veje igen.

N. J o h. L a u r s e n fandt det noget vanskeligt at svare paa dette Spørgsmaal. Det var en Selvfølge, at det kommende Aars Indtægter og Udgifter skulde dække hinanden; men hvor hurtigt man kunde oparbejde Kapitalen, maatte noget afhænge af, hvilken Skatteprocent der vilde kræves for at kunne holde Budgettet. Det vilde igen rette sig efter, hvor stor Indtægten havde været i 1919, og derom vidste Taleren intet. Maaske de, der havde med Budgettet at gøre, havde modtaget enkelte Oplysninger, saa de kunde danne sig et Overblik over Stillingen. Taleren vilde dog mene, at naar man nu gik over til det nye Princip, at Budgettet skulde holdes, blev det vist nødvendigt at have et Overgangsaar, for at Skatteprocenten ikke skulde blive alt for stor.

F o r m a n d e n gjorde opmærksom paa, at ingen paa nærværende Tidspunkt kunde vide noget om Skatteprocenten; men det var givet, at der i

Aar skulde lignede langt større Summer end tidligere, og det var tvivlsomt, at Budgetterne kom ned igen. Det kunde ikke kaldes et nyt Princip, at Budgetterne skulde holdes, for det havde været Tilfældet igennem mange Aar med Undtagelse af de sidste tre, og Grunden hertil var ikke, at Byraadet havde fraveget dette Princip, men andre Forhold, som man ikke var Herre over, Lønforhold o. s. v. Som Stillingen var, kunde man ikke opsætte denne Kapitalforøgelse igennem flere Aar, heller ikke for Bankens Skyld.

Brøndum fandt det ogsaa vanskeligt at udtale sig om Spørgsmaalet, naar man ikke vidste noget om det sidste Aars Skatteindtægt og altsaa heller ikke kunde vide noget om Skatteprocenten. Men Forholdene var mange Steder vanskelige, ikke mindst inden for Industrien, og flere Steder vilde Skatteevnen muligvis svigte; derfor kunde man næppe tage hele Underskudet paa 1 Aar, men maatte fordele det gennem flere Aar.

Kjeld Sørensen vilde ogsaa finde det vanskeligt at give Budgetudvalget Raad, saa meget mere som dette vel nok sad inde med Oplysninger, som de andre Medlemmer ikke havde. Indtægterne var antagelig steget ca. 50 %, i hvert Fald for de mindre Indtægter, men Budgetudgifterne vilde sikkert stige lige saa meget. Men hvis der skulde tales om bestemte Forslag, kunde Taleren tænke sig, at man f. Eks. lagde $\frac{1}{2}$ Mill. paa Budgettet til Kassebeholdningen for indeværende Aar, eller ogsaa gjorde det saaledes, at man tog lidt mere eller mindre, eftersom Skatteprocenten sank eller steg. Først og fremmest gjaldt det om at lægge Budgetterne saaledes, at de kunde holde. Men ellers mente Taleren, at Udvalget først maatte tage Stilling til Spørgsmaalet og saa komme til Byraadet med Forslag.

N. J o h. L a u r s e n havde med sin Udtalelse om et nyt Princip tænkt paa de sidste 3 Aar, hvor det nævnte Princip jo ikke var blevet fulgt — selvfølgelig af gode Grunde. Nu havde man i Aar søgt at dække en Del af Underskudet ved at udskrive $\frac{1}{4}$ mere i Skat, og en Skatteprocent for næste Aar, der svarede hertil, vilde Folk vel ikke kalde urimelig. Men Budgetterne var i Aar steget saa svimlende, at blot dette at holde dem vilde bringe Skatteprocen meget højt op, og Taleren havde derfor nævnt den Mulighed, at man fik et Overgangsaar med Hensyn til Rekonstruktionen af Kassebeholdningen. Taleren vilde henlede Opmærksomheden paa de mange unge Mennesker, som havde faaet betydelige Indtægter. De var gode Skatteobjekter, men ofte vanskelige at ramme.

B e c h var enig med Kjeld Sørensen i, at der var en stor Stigning for de mindre Indtægter, men skattemæssig set kunde denne Stigning blive ret illusorisk, hvis det i Rigsdagen forelagte Forslag om nye Afdragsregler blev vedtaget.

M o u s t e n kunde give Pastor Laursen Ret i, at ingen burde kunne unddrage sig Skatten, men hvad de unge Mennesker angik, var de ofte vanskelige at finde. Der burde være en Pligt til at anmelde deres Bopæl. Taleren havde talt med Ligningskommissionen herom, men man mente der, at et Lovforslag om en saadan Forpligtelse vilde støde paa Modstand fra Regeringens Side.

C h r i s t e n s e n paaskønnede, at der var et godt Forhold mellem Kommunen og Banken; men paa den anden Side var det jo nu kommen dertil, at Banken egentlig var Formynder for Kommunen og vilde bestemme, hvad Kommunen maatte bruge sine Penge til. Men Bankerne var ikke uden Skyld i, at Situationen var blevet saa vanskelig,

idet de havde udlaant meget store Summer til Indkøb af Luksusvarer, fremmede Penge o. s. v., hvorved det nu var blevet umuligt at skaffe Laan, og det havde dog været rimeligt, at Efterkommerne kom til at bære noget af de store Byrder. Skatteindtægten var maaske steget saa meget, at der var Mulighed for trods de høje Budgetter at paaligne ca. 1 Mill. Kr. derudover om Aaret, men det var vanskeligt at udtale sig herom paa nærværende Tidspunkt. Taleren fandt det rimeligt, at Ligningsreglerne ændredes noget paa Grund af Pengenes synkende Værdi, men det vilde næppe faa stor Betydning for Aarhus, da man vist her havde praktiseret noget mere vidtgaaende Regler i de senere Aar. Hvis der ikke kunde skaffes Laan, blev man jo nødt til at indvinde Under-skudet gradvis igennem nogle Aar, men saa maatte man f. Eks. standse Byggeriet, og derved vilde der skabes stor Arbejdsløshed, hvorved Stat og Kommune yderligere paabyrdedes. Ogsaa Guden-aaværket havde store Vanskeligheder at kæmpe med, og hidtil havde det været umuligt at rejse de nødvendige Penge hertil, skønt dette dog maatte kaldes et landsgavnligt Foretagende, hvorved der f. Eks. vilde kunne spares Kul for ca. 1300000 Kr. aarlig. Men der savnedes overalt Forstaaelse af Kommunernes vanskelige Stilling.

B e c h antog, det vilde blive vanskeligt at faa Skatterne ind fra de unge Mennesker, der var Tale om; men det kunde maaske gøres ved, at Arberbejdsgiverne hver Maaned afdrog $\frac{1}{12}$ af Skatten i deres Arbejdsløn. Denne Tanke stammede egentlig fra Byraadsmedlem Vald. Petersen.

B r a m m e r indrømmede, at Bankerne havde lige saa megen Skyld i Vanskelighederne som Kommunerne, men Pengeknapheden var nu engang

en Kendsgerning, og som Forholdene lå, var det vist det rigtigste at komme ud af Gælden snarest muligt, for den kommende Tid vilde nok bringe nye Vanskeligheder med Arbejdsløshed o. s. v.. Den meget store Kapital var vist nu beskattet saa stærkt, at Skatten androg mere end Renteindtægten, og det kunde maaske nok bæres i enkelte Aar. Men der var f. Eks. i Aarhus mange smaa Kapitalister, som lige kunde leve af deres Renteindtægt, og det blev nødvendigt at tage noget Hensyn til disse, hvis man vilde beholde dem i Byen. Et 5. Kvartals Skat burde aldrig mere gentages, idet det fuldstændig forhindrede Folk i at disponere. Men der kunde sikkert skaffes Penge ind ved indirekte Skatter. Taleren havde før nævnt Skolevæsenet. Nu var Forholdet det, at mange velstillede Folk havde deres Børn i Kommuneskolerne, og der burde betales Skolepenge efter en progressiv Skala. I Nødstilfælde maatte man ofte slaa af paa Principerne og gaa til saadanne Midler. Angaaende de unge Mennesker, da burde det ligesom i tyske Byer gøres til en Pligt at anmelde deres Bopæl baade af vedkommende selv og af Værten i Huset.

Formanden kunde ikke gaa med til Betaling af Skolepenge; det kunde aldrig blive et retfærdigt Princip, og det vilde blot give Chancer for de private Skoler. Taleren havde tidligere henstillet til Byraadet at overveje, hvad man skulde gøre ved Boligspørgsmaalet, baade Beboelseshuse og Barakker; for hvis man ikke fik de Penge ind, der var forbrugt af Laanemidler, blev man nødt til at standse Byggeriet. Men her maatte Byraadet tage Initiativet til at gøre noget. I det hele taget havde Taleren rejst dette Spørgsmaal for at faa samtlige Medlemmer interesseret i dette Forhold;

det burde hvile paa alle, og ikke paa 2—3 Medlemmer alene. Hvad Budgettet angik, saa havde Taleren den Mening, at det vilde stige 4—5 Mill. Kr. fra i Fjor, og man kunde ikke komme igennem ved blot at paaligne $\frac{1}{2}$ Mill. af Underskudet.

Kjeld Sørensen kunde ønske, at der f. Eks. hvert Kvartal forelaa en samlet Oversigt over Stillingen indenfor de forskellige Udvalg, saa man havde et Overblik over Sagerne.

Formanden kunde tænke sig, at en saadan Oversigt kunde skaffes, hvis de forskellige Udvalg hvert Kvartal sendte en Beretning til Byraadet, og det saa blev samlet af Kommunebogholderen; saa fik man et Overblik over de enkelte Udvalgs Arbejde.

Toges til Efterretning.

8. (J. Nr. 716—1919). Indstilling fra Skoleudvalget om **Ansættelse af 2 Tandlægeassistenter.**

Følgende Indstilling forelaa:

»Udvalget foreslaar at ansætte Tandlægerne Frk. Hobolt, Odder, og Frk. Gjorup, Stavanger. Det foreslaas, at de faar Anciennitet fra $\frac{1}{4}$. 1917, saaledes at deres Løn bliver 4600 + 300, ialt 4900 Kr. foruden Dyrtidstillæg.«

Formanden anbefalede Indstillingen.

Indstillingen vedtoges.
